

Bên Em Đang Có Ta

Buổi Văn Nghệ Sinh Nhật 17 Đây Ý Nghĩa Của Ca Đoàn Sao Mai

Lại quốc-Hùng

Nhận cú điện thoại mời của anh Phạm Mạnh Lý tôi rất cảm động vì tấm thịnh tình của anh. Anh xin lỗi vì những bận rộn, lo toan cho buổi chương trình văn nghệ của ca đoàn nên lời mời đến hơi trễ. Dù đã sắp xếp làm một số công việc vào tối thứ sáu, nhưng tôi thấy khó có thể từ chối lời mời của anh. Hai chữ "ca đoàn" luôn luôn làm tôi cảm thấy nao nao. Nó gọi lại cho tôi một quãng đời thanh xuân khi tôi sinh hoạt trong ca đoàn Trưng Dương của sinh viên công giáo tại Sài Gòn. Với tôi, ca đoàn là những buổi tập dượt hào hứng, những đêm thao thức không ngủ, những buổi trình diễn hồi hộp, những chuyến đi xa thú vị. Nhưng trước hết ca đoàn, cũng như một dàn nhạc, là những tiếng ca với bao âm sắc khác nhau, nhưng dưới bàn tay, ánh mắt của người ca trưởng, nỗ lực của mỗi ca viên, sẽ quyện vào nhau, đan vào nhau, hòa thành một giọng ca đa dạng nhưng duy nhất để ngợi ca, cầu xin, đối đáp, bày tỏ với Thượng Đế, tha nhân và cuộc đời qua từng nốt nhạc, từng dấu lặng, từng âm lượng, lúc to, lúc nhỏ, khi đều đặn, khi réo rắt... Mỗi người cảm thấy hạnh phúc được đóng góp giọng ca của mình, một phần của tâm hồn mình trong một sự tái tạo tác phẩm nghệ thuật chung. Ôi, những kỷ niệm khó quên... Tôi tin chắc đến với ca đoàn Sao Mai tối nay, tôi có thể tìm lại một chút hương vị quen thuộc thuở nào... nhất là đêm nay, ngoài buổi văn nghệ mừng sinh nhật 17, mục đích chính của ca đoàn Sao Mai là làm một đêm văn nghệ gây quỹ giúp các em mồ côi, khuyết tật bên nhà với sự hỗ trợ của tiếng hát Khánh Ly.

Không khí nhà hàng Tự Do đêm nay khác hẳn với không khí buổi nhạc thánh phòng với gia đình Tuấn Ngọc, Khánh Hà mà tôi đã tham dự tuần trước. Vui tươi, trẻ trung, nhộn nhịp hơn nhiều. Khách tham dự đông đảo thuộc mọi thành phần, mọi lứa tuổi đã nói lên cảm tình nồng hậu mà mọi người dành cho ca đoàn Sao Mai. Anh Lý, người ca trưởng trẻ tuổi với mái tóc bông bênh, bộ ria Clark Gable, nụ cười tươi trên môi, đang niềm nở chào đón mọi người... Anh đi lại trông nhanh nhẹn, tháo vát, những đức tính cần thiết của một ca trưởng một ca đoàn nhỏ, vừa phải là một người điều khiển nhạc vững vàng, một bộ trưởng nội vụ khéo léo, một nhà ngoại giao bất thiệp, hoạt bát. Tôi bắt gặp một vài ánh mắt, vẫy chào thân quen, anh Bùi Nghi Định, người M.C đẹp trai, tưởng mãi mãi là một "confirmed bachelor", thế mà bây giờ đang tay bằng tay mang, chị Dung, anh Long, cô Quý, cô Thi Huệ, những khuôn mặt và những tiếng hát nổi bật của ca đoàn Sao Mai mà tôi đã có dịp gặp. Xa xa, ở một góc là bác sỹ Hoàng gia Hùng, tóc tuy đã ngả màu, nhưng dáng vẻ vẫn trẻ trung, con người yêu văn nghệ, hầu như lúc nào cũng sẵn sàng ủng hộ tinh thần và vật chất cho những sinh hoạt tích cực của cộng đồng.

Tôi được xếp ngồi gần sân khấu, một chỗ ngồi lý

tưởng để thưởng thức và thưởng lãm nhạc. Nền sân khấu là hình ảnh đáng thương của một em bé mồ côi bên Việt nam với hàng chữ nổi bật "Bên Em Đang Có Ta", chủ đề chính của buổi văn nghệ cứu trợ tối nay. Cảnh đó là tên các cơ sở và cá nhân bảo trợ. Ngoài những tên tuổi quen thuộc như anh John Trần, Michael Faber, Saigon Restaurant v.v... tôi thấy tên của một bạn trẻ, bác sĩ Nguyễn Sơn Đông, một khuôn mặt mới của sinh hoạt cộng đồng Sacramento. Bên góc là dàn nhạc dây với ba cây vĩ cầm, và tôi thoáng thấy cô Lê Thùy Mỹ, em gái của đương cầm thủ Linh Phương. Khung cảnh và con người, tất cả đều hứa hẹn một đêm văn nghệ đặc sắc. Ban tổ chức cũng khéo léo sắp xếp để các khán thính giả dùng một bữa ăn tối vừa miệng trước khi buổi văn nghệ bắt đầu.

Và giây phút mọi người chờ đợi đã đến với sự xuất hiện của từng anh chị em trong ca đoàn Sao Mai qua bản "Bên Em Đang Có Ta", nhạc của Trầm Tử Thiêng, lời Trúc Hồ. Thật cảm động khi thấy mỗi anh chị em ca viên lần lượt cầm micro nhận gửi mỗi em bé mồ côi bên quê nhà.

Bên em đang có ta Hát về em tương lai xót xa Hát giùm em con mơ thiết tha Giấc mơ tuổi hoa...

Tôi có cảm tưởng mỗi thành viên của ca đoàn tối nay là một người anh, người chị đang dang tay cứu vớt một em nhỏ bên Việt nam, Đặc biệt là mỗi chị trong ca đoàn tối nay đã xuất hiện trong chiếc áo dài giản dị, không màu sắc lộng lẫy, không thêu thùa kim tuyến, không phải chiếc áo dài của những buổi dạ vũ, những cuộc thi hoa hậu hay trình diễn thời trang, mà là chiếc áo dài đơn sơ, mộc mạc, đẹp đẽ, biểu hiện của một tấm lòng Việt nam, tấm lòng của người mẹ, người chị... Và chính giữa tôi thấy cô Khánh Ly, giọng ca linh xướng trong chiếc áo dài màu lam nhạt điểm một cây thánh giá nhỏ trước ngực.

Hôm nay Khánh Ly là ca sĩ duy nhất của chương trình. Tôi tự hỏi tại sao anh chị em trong ca đoàn Sao Mai lại chọn Khánh Ly để mời tham dự trong chương trình của mình. Vì giọng ca hay vì con người, hay vì cả hai? Giọng ca của Khánh Ly là một giọng ca đặc biệt. Người ta thường nói là nếu Phạm Duy có Thái Thanh thì Trịnh Công Sơn có Khánh Ly. Giọng của cô không có cái điều luyện, vững chắc của Thái Thanh, cái dịu dàng, êm ái của Mai Hương, cái mượt mà, óng ả của Khánh Hà, cái nồng nàn, trữ tình của Ý Lan. Cô sinh ra không phải để hát nhạc tình. Giọng của cô có một âm sắc không trong, một âm lượng đều đều, như không bao giờ chú ý đến cái "nuance", cái to nhỏ, tình tế của bản nhạc. Tiếng hát của cô là một tiếng hát bộc trực, thiếu một chút ẩn náu, sâu lắng cần thiết. Đó là một giọng ca kể lể, rất hợp với những khúc hát nói, những ca khúc thời sự. Có hát như một nghệ nhân lang thang khắp nẻo đường, ghi nhận những sự kiện chung quanh để bày tỏ với mọi người về những gì tai nghe, mắt thấy. Vì vậy mà vào những năm của thập niên 60, 70, nhiều người rất thích giọng hát của cô qua một số ca khúc tâm sự, pha chút triết lý của Trịnh

công Sơn như "Xin mặt trời ngủ yên", "Cát bụi", "Ca Khúc Da Vàng"... Các anh chị trong ca đoàn Sao Mai đã có lý khi mời giọng ca của Khánh Ly cho buổi văn nghệ tối nay, một buổi văn nghệ mà chủ đề là hát cho Sài Gòn, cho Việt nam, cho quê hương yêu dấu. Và đêm nay, Khánh Ly đến với khán thính giả trong nhiều ca khúc của Trầm tử Thiêng, Trúc Hồ, Trịnh công Sơn và đặc biệt một số bài Nguyễn đình Toàn mà âm hưởng, nét nhạc và lời ca tôi thấy không xa nhạc của Trịnh công Sơn mấy. Cô đã gây xúc động khi cô trình bày bản "Một Lần Miên Viễn Xót Xa", một ca khúc của anh Nguyễn đức Thành, một ca viên của ca đoàn Sao Mai, một bài ca nổi tiếng qua tiếng hát Elvis Phương. Khánh Ly nói nhiều thính giả Việt Nam ở Paris đã khóc khi nghe cô hát:

*Thưa mẹ con là người, Việt nam
Luân lưu từng dòng máu điều tàn
Thưa mẹ con là người da vàng
Màu da của kiếp làm than*

*Đưa Luân Đôn, đưa Paris
Đưa dèo heo hút gió
Gặp nhau từng bâng lè xót xa
Buông những câu chào đời ba sinh ngữ
"Bonjour! Au revoir!
Hello! Good bye!
Con gục đầu chưa xót đắng cay
Thưa mẹ, thưa mẹ
Quê Hương mình đã chết rồi
Mẹ Việt nam ơi!*

Tôi muốn nói với cô rằng quê hương Việt nam chưa chết, sẽ không bao giờ chết khi còn những bạn trẻ, những bàn tay sẵn sàng băng bó các vết thương, đem sức lực, trí tuệ của mình để trong tương lai, xây dựng một nước Việt nam thật sự tự do, thanh bình, hạnh phúc. Những bàn tay này chắc chắn sẽ xóa đi mặc cảm da vàng, mặc cảm mà ít hay nhiều đã ám ảnh những thế hệ đàn anh. Khánh Ly cũng là người kể chuyện có sức truyền cảm khi cô kể những kỷ niệm buồn thời thơ ấu, cảnh cô "chỉ mong đi làm sớm để có tiền mua và ăn trọn một trái xoài", những mơ ước của trẻ thơ mà cô nghĩ rằng cần được thực hiện ngay, đáp ứng ngay, vì chờ đợi thì ước mơ sẽ là những trái cây khô héo, những ngõ vực xót xa, hay nếu sau này khi lớn lên, có "mua được cả chục xoài thì cũng chẳng còn sự thèm thuồng, mong muốn, náo nức của tuổi thơ."

Một khám phá mới của tôi về Khánh Ly trong đêm nay là tài điều khiển một buổi bán đấu giá của cô. Tối nay cô và anh Thiên đã điều khiển cuộc bán đấu giá một bức tranh của Nguyễn Khai, bức "Máu Trên Cây Thập Giá". Cuộc bán đấu giá bức tranh khá hào hứng và hồi hộp. Khánh Ly đã khéo léo mào đầu rằng "người biết xem tranh không bao giờ đến gần bức tranh, mà phải biết thưởng ngoạn từ xa, từ những góc cạnh viễn thị". Có thể một vài người không quen với kiểu "bắt địa" nâng giá của cô và cảm thấy lúng túng, nhưng "bắt địa" vì việc nghĩa thì quả Khánh Ly có tài và rất đáng khen. Kết quả là cô đã nâng bức tranh từ \$300 lên tới giá \$3,500. một giá mua

kỹ lục. Điều mừng là bức tranh sau cùng đã lọt vào tay hai bạn trẻ, chị Hồng và anh Bảo, những người đã sẵn sàng mua tranh vì tấm lòng quảng đại, bác ái muốn giúp các em bên nhà chứ hoàn toàn không bị "đi" hay "ép uống" hoặc vì giá trị bức tranh, vì hình như cả hai anh chị đều chưa được xem kỹ bức tranh và chắc chắn tên tuổi của Nguyễn Khai không phải là một tên tuổi quen thuộc với hai anh chị. Cuộc bán đấu giá thành công và đã góp phần không nhỏ trong bữa tiệc gây quỹ cứu trợ tối nay. Tôi nghĩ đến bao nhiêu em nhỏ của Ủy Ban Cứu Trợ Lũ lụt Miền Trung suốt tuần qua đã co ro đứng tại các góc chợ với những chiếc thùng xin tiền và phải mất gần cả tuần mới có số tiền tương đương với bức tranh bán được tối nay. Sáng kiến của anh chị em ca đoàn Sao Mai là một sáng kiến hay, nhưng không phải ai cũng thực hiện được.

Chương trình tiếp tục với nhiều màn văn nghệ của anh chị em của ca đoàn. Tôi đặc biệt chú ý đến tiếng hát của Thi Huệ. Trông cô không có dáng dấp của một ca sĩ nhà nghề. Thế mà khi cô cất tiếng hát trong bản "Hà nội mùa vắng những cơn mưa" của Trương Quý Hải và Bùi Thanh Tấn Bảo, tôi có cảm tưởng đang được nghe một ca sĩ thực thụ, một tiếng hát vững vàng. Cách lấy hơi, nhấn giọng, ngân và diễn tả của cô đều làm tăng giá trị của bản nhạc.

*Hà nội mùa này chiều không buông nắng Phố vắng
nghiêng nghiêng Cảnh cây khô...*

Dù nhiều khi không nghe rõ lời nhưng bản nhạc đã đưa tôi về với những kỷ niệm thời thơ ấu, khi tôi còn rong chơi trên những con đường Hàng Bông, Hàng Đào, Phố Hàng Trống, Ngõ Huyện... Lúc đó tôi chưa để ý đến những đợt nắng hay cơn mưa, những chiếc lá vàng rụng rây đầu thu, những ngọn gió se lạnh báo hiệu mùa đông... Hà nội của tôi là Hà nội của mảnh đời vô tư, những hồn bi xanh tròn, những con quay mẹ út, những cuộc đánh khăng, đánh đáo, thả diều hào hứng... Hà nội của tôi cũng là Hà nội của bát phở thơm phức, chiếc bánh tôm nóng ròn, quả nhót đỏ mòng mọng, miếng sấu dầm chua chua ngọt ngọt, những đêm thức canh bánh chưng bên ánh lửa bập bùng... Nhưng Hà nội của tôi còn là Hà nội của những rung động ban đầu, những xao xuyến, hồi hộp của tuổi mới lớn, những hững hờ khi lần đầu tiên đến với chữ nghĩa, thi ca, âm nhạc... những khám phá không thể nào quên. Tiếng hát của Thi Huệ cho tôi hưởng lại những giây phút hạnh phúc của tuổi thơ, một tuổi thơ tôi biết là nhiều may mắn hơn bao em bé mà tối nay anh chị em ca đoàn Sao Mai đang cố gắng mang đến một chút an ủi, vỗ về, thương mến.

Trong chương trình văn nghệ phong phú tối nay còn có một màn hài kịch dí dỏm với tựa đề "Nghèo, Sò, Ốc, Hến", tả cảnh bắt nạt dân đen của mấy tên quan huyện đời xưa và có thể cả đời nay. Các anh chị đóng vai Quan huyện; Thầy đê và Thị hến đã đem đến cho khán thính giả những tràng cười thoải mái. Mọi người đều thích cách diễn xuất của anh Dũng trọng vai Thầy đê. Giọng nói, cử chỉ của anh đã lột tả xuất sắc những tên thầy đê "trên nịnh dưới đập". Một chút khuyết điểm là các anh chị nói nhanh quá nên nhiều khi khán thính giả không bắt kịp lời, nhất là vai quan huyện. Mong anh chị trong ca đoàn Sao Mai thỉnh thoảng có dịp cống hiến cho cộng đồng Sacramento vài vở hài kịch chọn lọc, súc tích, ý vị. Về

những màn bị kịch như vở "Mẹ Hiền" tối nay, tuy có ý nghĩa nhưng cần phải được đặt trong một khung cảnh trình diễn khác và đòi hỏi cách viết kịch già dặn, hoàn chỉnh hơn. Dù trong khung cảnh không thích hợp, nhưng hai diễn viên Thái Đồ và Uyên Thảo cũng đã cố gắng nhiều để đặt mình vào tâm trạng những nhân vật trong màn kịch.

Những màn văn nghệ khác gây thích thú cho mọi người là các màn tốp ca "Saigon" của nhạc sĩ Y Vân do Bích Ngọc, Thư Trang, Uyên Mai trình bày, một hoạt cảnh duyên dáng, vui tươi, sống động làm những người tuổi tôi và trên tôi nhớ lại những náo nức, hy vọng của những năm đầu của nền đệ nhất cộng hòa, khi mọi người còn tin tưởng, mong chờ một Miền Nam trạn đầy ánh sáng. Những ước mơ đã tàn lụi, đi vào dĩ vãng. Saigon bây giờ có thể lại vẫn ồn ào, náo nhiệt, nhưng với một số người trong chúng ta, trở về Saigon mà vẫn thấy lạc lõng như lời của một ca khúc của nhạc sĩ Thanh Trang:

*Tôi đi trong phố vắng giữa bầu trời Saigon Chợt thấy lòng mình viễn xứ
Tưởng gặp người quen mà nhìn boai chẳng thấy ai quen.*

Và thậm mong rằng một ngày nào đó chúng ta lại được thấy, được hát một Saigon quen thuộc, tự do, một Saigon sấm uất, nhộn nhịp đầy, nhưng vẫn ẩn khuất đâu đây chút thơ mộng, duyên dáng của ngày nào của "Saigon đẹp lắm, Saigon ơi, Saigon ơi". Màn tốp ca thứ hai là một "Liên Khúc Mùa Thu" với các tiếng hát Lệ Hằng, Thùy Vy và Thi Huệ trình bày những ca khúc nổi tiếng về mùa thu của Thanh Trang, Ngô Thụy Miên và Nam Lộc v.v.. Tiện thể tôi xin đính chính là bản "Tiệc Thu" mà các anh chị, dựa vào các băng hay đĩa nhạc, đã giới thiệu nhầm là của Trần Thiện Thanh, thật ra không phải là bản "Tiệc Thu" mà là bản "Tình Khúc Mùa Đông" của Thanh Trang, tác giả bản "Duyên thơ" nổi tiếng một thời. Bản này anh viết từ trước năm 75, và đã được Anh Ngọc, Mai Hương trình bày trên đài phát thanh Saigon. Tuy có tựa đề là "Tình khúc mùa đông" nhưng thật ra là nỗi niềm của một tình nhân mà giờ đây trong mùa đông vẫn "mơ người về cho với giá buốt", người của "một mùa thu mệnh mỏng". Liên khúc được diễn tả một cách thẩm thiết, ngọt ngào mà những bạn trẻ ở đây, dù chưa thấy mùa thu Hà nội, chắc cũng có thể mừng rạo một phần nào cái không khí se se, sang đông với những buổi chiều vàng, những con đường nắng hanh trải lá vàng, và những nỗi nhớ nhung chất ngất... Với Ngô Thụy Miên và Thụy Anh, đó là mùa của "mây giăng, lá đổ", của "nai vàng hát khúc yêu đương". Còn Nam Lộc thì muốn "quên mùa thu", một mùa thu "trời giăng khơi sương mù..." Lệ Hằng, Thùy Vy và Thi Huệ đã được vỗ tay tán thưởng nồng nhiệt khi bản nhạc chấm dứt. Riêng Thùy Vy cũng làm mọi người xao xuyến khi cô trình bày bản "Hoa tím ngày xưa" với giọng ca học trò, dễ thương:

Con đường em về ban trưa

Hoa tím nghiêng nghiêng đợi chờ...

Không khí trở nên sôi động với tiếng hò linh xướng của anh Nguyễn đức Thành mời gọi mọi người cùng hò khoan với anh và buổi văn nghệ được kết thúc với bản " Một ngày

Việt Nam" của Trầm Tử Thiêng. Tiếng hát dạt dào, chan hòa yêu thương:

Từ nghìn trùng xa

At vẫn hát vang lời Việt Nam

Nhìn về đại dương

Ta vẫn thấy quê nhà ở đó

Còn nhiều lắm than

Sau tiếng súng, gươm buồn lặng yên...

Tất cả anh chị em trong ca đoàn lại lần lượt xuất hiện, trên tay mỗi người lần này là một ngọn nến ấm hồng. Mỗi người, như lời giới thiệu của anh Long, là một chiếc que diêm nhỏ. Chiếc que diêm đơn độc không đủ thấp sáng và sưởi ấm. Nhưng nhiều que diêm hợp lại sẽ tạo một ngọn lửa bùng cháy, đủ để thấp sáng, sưởi ấm cho một số em trong số 20,864 em bé mồ côi bên Việt Nam như lời trình bày của chị Dung. Chắc chắn trong đêm Giáng Sinh năm nay, một số trẻ em bất hạnh bên Việt Nam, qua những nỗ lực của các anh chị trong ca đoàn Sao Mai, sẽ được những mục đồng viếng thăm như Chúa Hài Nhi năm xưa, với những món quà nhỏ, nhưng mang biết bao tình thương. Biết đâu chẳng có một em nào đó ở miền Trung lú lục xa xôi, cha mẹ chết hết, lạc lõng vào thành phố Saigon xa lạ, lang thang như cô bé bán diêm trong câu chuyện của Anderson trong đêm đông rét mướt để thòm thòm nhìn qua cửa kính của những nhà "trọc phú mới", với bao món ăn vật lạ, quà cáp thừa mứa. Em đánh từng que diêm của hộp diêm cuối cùng để tìm chút hơi ấm, những hình ảnh hạnh phúc năm xưa khi em còn bố, còn mẹ, còn nội, còn ngoại. Những que diêm với dần... em sẽ chết công đêm nay. Nhưng có thể một món quà của ca đoàn Sao Mai sẽ cứu em khỏi đánh chiếc que diêm cuối cùng, tìm lại chút ánh sáng, miếng cháo ấm bụng trong đêm lạnh lẽo...

Đến với ca đoàn Sao Mai đêm nay là đến với thiện chí, niềm hăng say, lòng nhân ái.

Đến với ca đoàn Sao Mai đêm nay là đến với đất nước đau thương nghìn trùng xa cách.

Đến với ca đoàn Sao Mai đêm nay là đến với những tiếng hát phụng sự Thiên Chúa và con người, những con người mà như cô Khánh Ly nói "cận tình thương và tình yêu".

Ngoài sự hiện diện của các nhà hảo tâm tối nay và lời chúc mừng, ủng hộ của Chùa Diệu Quang cũng như sự có mặt của Hội Thánh Tin Lành của Mục sư Phan Minh Tuấn, tôi thậm mong sự có mặt, không chỉ của một thầy sáo, mà của chính vị linh mục chánh xứ cũng như một vài vị trong hàng giáo phẩm mà sự hiện diện chắc chắn sẽ là một khích lệ lớn lao cho anh chị em trong ca đoàn.

Chúc mừng sự thành công của anh chị ca đoàn Sao Mai trong buổi trình diễn cứu trợ tối nay. Mong những món quà anh chị gửi về sẽ trực tiếp đến tay các em nhỏ mồ côi, khuyết tật bên quê nhà. Cầu chúc ca đoàn Sao Mai gặt hái thêm nhiều thành công rực rỡ hơn nữa trong đêm sinh nhật 18 vào năm 2000, cả trên phương diện nghệ thuật lẫn công tác xã hội. Thân ái!

Lại quốc Hùng